

prof. master IULIANA CLIMA

CĂSĂTORIA CA MOTIV LITERAR

- *Călin (file din poveste)* de Mihai Eminescu, *Mara* de Ioan Slavici, *Cartea nunții* de George Călinescu

Nunta poate reprezenta unirea contrariilor pe orice palier al universului: mireasa viorică și mirele flutur – regnuri diferite, fata de crai și Călin – o pământeană și un zburător (*Călin (file din poveste)* de Mihai Eminescu), româncea Persida și nemțul Națl (*Mara* de Ioan Slavici), Vera și Jim – doi tineri de vârste diferite (*Cartea nunții* de George Călinescu).

Pentru fata de crai din *Călin*, iubirea este un șir de încercări la care este supusă de crai după ce acesta află că ea a fost sedusă și abandonată:

*Bine-ți pare să fii singur, crai bătrân fără de minți,
Să oftezi dup-a ta fată, cu ciubucul între dinți?
Să te primbli și să numeri scânduri albe în cerdac?
Mult bogat ai fost odată, mult rămas-ai tu sărac!*

Alungată de acasă, se refugiază într-o colibă din pădure unde dă naștere unui „pui de prinț”. Iubirea se transformă în altruism, când timp de șapte ani prințesa își îngrijește fiul în coliba din pădure. După șapte ani, Călin e dispus să-și asume responsabilitatea poveștii de dragoste. Ea îl iartă și Călin se integrează, prin nuntă, în ordinea umană.

Prima întâlnire între cei doi îndrăgostiți, Persida și Națl, ca și pentru fată și Călin (*Numai ochiul e vorbaret, iară limba lor e mută*) are loc pe cale vizuală: se zăresc prin fereastra spartă și resimt privirile unuia către altul prin modificări fiziologice - lui Națl i se împăienjenesc ochii, simte că ceva s-a rupt în sufletul lui: *Îi era parcă s-a rupt, s-a frânt, s-a surpat deodată ceva și o mare nenorocire a căzut pe capul lui*. Persida, după ce îl vede cu ochii uimiți și cu răsufierea tăiată, se înroșește și simte cum inima îi este săgetată: *Obrajii ei se umplură de sânge, și îi era parcă o săgetase ceva prin inimă*. Iubirea-pasiune s-a declanșat: când o vede iar la fereastră, pe

Națl îl trec fiorii și îi face gesturi disperate Persidei ca să închidă fereastra. Când se întâlnește cu ea pe pod, hotărăște să nu dea înapoi și să se îndrepte direct spre *flacăra a mare ce se ivi fără de veste în calea lui: Era greu afară din cale! Cum să treacă? Cum să calce? Cum să-și ție mâinile? Cum să se uite la ea? Să-și ridice pălăria ori să facă ca și când n-ar cunoaște-o?*. Pentru Persida, iubirea-pasiune se transformă în iubire-suferință, în iubire-altruism: bătută de un soț care a devenit leneș, jucător înrăit de cărți, ea devine bărbatul casei și încropește, ca hangiță, o afacere. Deși fuge de Națl, se întoarce totuși la el și îi va mai oferi o șansă, atât lui cât și celor două familii care vor accepta , după nașterea copilului, această căsnicie.

În *Cartea nunții*, cei doi copii frumoși, Jim și Vera, trăiesc iubirea-frumusețe. Călătorind cu trenul, într-un tunel, Jim o „ajută” pe Vera să închidă geamul și încearcă să o sărute, dar ea întoarce capul.O descoperă apoi pe Vera în caca lui și o invită la șosea.

Pentru a mulțumi soarta, era necesar ca iubirea dintre prințesă și zburător să se manifeste. Ea nu se poate sustrage vrajei zburătorului:

Astfel vine-n toată noaptea zburător la al ei pat.

Se trezi din somn deodată de sărutu-i fermecat. Pentru Jim, viitoarea mireasă e așa cum o descrie în oracolul său baba Chiva. El avea chiar un portret fizic al viitoarei mirese: să corespundă simțului său estetic, să accepte condiția de „proprietate” afectivă, să fie docilă, maleabilă, atentă la dorințele bărbatului, să fie ingenuă și să accepte maternitatea. Nici unul din tipurile feminine până la Vera, care suscită interesul lui Jim (Dora, Lola, Medy), nu îndeplinește aceste calități.

Pentru personajele lui Eminescu și Slavici, nunta echivalează cu sfidarea prejudecăților: din cauza greșelii făcute de fata de împărat, nunta ei este amânată. Pentru că Persida nu vrea să fie o nevestă nelegiută, deși toată lumea așa o crede, ea face legământul cu divinitatea, căsătoria, printr-un act religios săvârșit pe ascuns: singurul pe care îl convinge să facă o ceremonie ilegală este preotul Codreanu. La Călinescu, căsătoria e prefațată de o cerere în căsătorie, hotărâre luată de Jim în mod spontan, când o vede pe Vera plângând. Din dorința lui Jim, nunta se celebrează în familie, nu la biserică: se răzvrătește împotriva autorității familiei, refuză convențiile,

manifestă nevoie de autenticitate, are o personalitate excentrică – *Dacă n-ar fi tubit-o pe Vera, ar fi făcut extravagante, ar fi sărit bunăoară pe geam sau s-ar fi agățat de candelabru, lăsându-i pe toți cu gura căscată. Atâția martori la solemnitatea vieții lui i se păreau odioși.*

De la familie la familie, reacțiile față de nuntă sunt diferite: împăratul și împărăteasa nu pot fi de acord cu unirea fetei cu un zburător, Mara, Hubăr, Hubăroaie nu pot accepta căsătoria a două ființe aparținând unor religii și naționalități diferite, iar mătușile lui Jim, Mali, Caterina, Ghenca, Agepsina, Magdalina, Lisandrina, Fira, însoțite de Silivestru, după ce o privesc pe Vera, își dau verdictul: *E un copil!* Mireasa este figura centrală a nunții. În portretul fetei de împărat, ca mireasă, recunoaștem semnele superiorității ei:

Astfel vine mlădioasă, trupul ei frumos îl poartă,

Flori albastre are-n păru-i și o stea în frunte poartă.

Vera este *angelică*, sfioasă și din cauza emoției ochii îi străluceau și colțul gurii îi tremura. Persida nu e prezentată ca mireasă, dar frumusețea ei trebuie să fi fost aceeași: *Frumoasă e șerpoaica, grăi Hubăroaie. A cui să fie oare?* Mirii împărtășesc și ei starea de spirit a miresei, Jim stăpânindu-și comportamentul extravagant doar din cauza iubirii față de Vera. Nunta se prelungește prin împlinirea dragostei matern, prin apariția unui copil: la eroina lui Eminescu el apare premarital, pentru Persida și Națl el va fi salvarea căsniciei, la personajele lui Călinescu un copil nu face decât să consolideze căsătoria.

Prin nuntă, îndrăgostiții, fata-zburătorul, Persida-Națl, Vera-Jim, se încadrează în ordinea umană și socială, la nivel micro- și macrocosmic.

(Bacău, 2003)